

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» (далі – законопроект) розроблено в рамках забезпечення прав бездомних громадян у тому числі у сфері надання публічних послуг на території громади та забезпечення реформування системи надання соціальних послуг в умовах децентралізації.

Нещодавно прийнятий Верховною Радою України Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» № 2984 від 02.06.2015, доповнив Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» статтею б¹. «Особливості реєстрації місця проживання бездомних осіб».

В першій частині цієї статті зазначається, що «бездомні та інші особи, які не мають постійного місця проживання», реєструються за адресою спеціалізованої соціальної установи, закладу соціального обслуговування та соціального захисту, створених лише органами місцевого самоврядування. Ця норма суперечить статті 7 пункту 2 Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», відповідно до якого «**Центри обліку можуть утворюватися також громадськими і благодійними організаціями та на договірних засадах з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування можуть надавати послуги щодо здійснення виявлення та обліку бездомних осіб.**»

Стаття б¹. «Особливості реєстрації місця проживання бездомних осіб» Законі України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» вводить штучне обмеження, дозволяє лише органам місцевого самоврядування створювати заклади для бездомних. Ця норма унеможлиблює для громадських організацій створення подібних закладів та робить легітимними лише комунальні заклади, створює загрозу до зменшення соціальних інвестицій з боку недержавних організацій в соціальну сферу. Ця норма також суперечить статті 1 Закону України «Про соціальні послуги» в який вказано, що соціальні послуги надають підприємства, установи, організації та заклади незалежно від форми власності та господарювання, фізичні особи - підприємці.

В другий частині статті б¹ «Особливості реєстрації місця проживання бездомних осіб» Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» визначено, що бездомні реєструються та знімаються з реєстрації у відповідних соціальних установах та закладах, «**де проживають зазначені особи**». Цей пункт суперечить принципам надання соціальних послуг, які визначені Законами України «Про основи соціального

захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» та «Про соціальні послуги», в яких визначаються, що бездомним для реєстрації в «Центрі обліку бездомних осіб», не обов'язково проживати в цьому Центрі. Звуження соціальних послуг, які отримують бездомні, лише до послуги № 9 «Надання притулку», відповідно до «Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати», затвердженим Наказом Міністерства соціальної політики, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 вересня 2012 р. за № 1614/21926, буде вимагати від органів місцевого самоврядування значних витрат на надання бездомним «місця проживання» для отримання реєстрації. Коли 10 років тому створювалась система Центрів обліку бездомних осіб, вони спирались на багаторічний досвід та дослідження стосовно того, що не завжди бездомні потребують від держави місця проживання. Для бездомних важливіше є реєстрація з подальшою можливістю працевлаштування та потрапляння в систему соціального захисту (пенсія, медичне обслуговування, участь у виборах тощо) ніж «надання притулку».

2. Цілі й завдання прийняття акта

Законопроект розроблено з метою забезпечення доступності та належної якості соціальних послуг для бездомних осіб та розширення переліку надавачів соціальних послуг на рівні громади та на рівні регіону відповідно за принципами субсидіарності та децентралізації, а також удосконалення процедур та умов надання адміністративних послуг.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується відмінити дискримінаційні норми відносно:

- прив'язки реєстрації в Центрі обліку для бездомних осіб к наданню лише соціальної послуги «Надання притулку»;
- заборони недержавним надавачам соціальних послуг створювати спеціалізовані соціальні установи, заклади соціального обслуговування та соціального захисту для бездомних громадян.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Правовідносини у даній сфері регулюються Конституцією України, Законом України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», Законом України «Про соціальні послуги», Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» та іншими нормативно-правовими актами.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребує додаткових фінансових витрат з державного та місцевих бюджетів.

6. Позиція зацікавлених органів

Проект Закону було розроблено експертами недержавних організацій, які вже багато років надають соціальні послуги бездомним у відповідних закладах, фахівцями закладів, створених органами місцевого самоврядування, представниками Міністерства соціальної політики, представників Громадської ради при Міністерстві соціальної політики.

Проект Закону було обговорено в соціальних мережах та під час зустрічей експертів, участь у розробці законопроекту взяли фахівці Координаційно-експертної ради з питань соціальної політики Науково-дослідного інституту праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики та НАН України.

7. Регіональний аспект

Законопроект передбачає фінансування за рахунок видатків місцевих бюджетів, відповідно до 91 статті Бюджетного Кодексу України.

8. Запобігання дискримінації

Законопроект не містить ознак дискримінації.

9. Запобігання корупції

У законопроекті немає правил і процедур, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень. Законопроект не потребує проведення громадської антикорупційної експертизи.

10. Громадське обговорення

Законопроект було обговорено за участю представників Мінсоцполітики, наукових установ, громадських об'єднань, благодійних та інших організацій.

Результати обговорення та надані пропозиції враховані у законопроекті.

11. Позиція соціальних партнерів

Проект Закону не стосується соціально-трудової сфери.

12. Оцінка регуляторного впливу

Законопроект не є регуляторним актом.

13. Прогноз результатів

Прийняття Закону матиме такі наслідки:

1) забезпечення передумов для розширення переліку соціальних послуг, які отримують бездомні громадяни;

2) врахування можливостей місцевих громад у наданні соціальних послуг для бездомних;

3) залучення недержавних неприбуткових організацій до реалізації регіональних та місцевих програм у сфері надання соціальних послуг для бездомних громадян;

4) розширення застосування соціального замовлення як ефективного механізму фінансування надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів.

Народні депутати України